

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-54045643-610-22093070

Konu : Soru Önergeleri (7/32780)

7/32780

GK 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 27.08.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1688495 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL'a ait 7/32780 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/32780) (5 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: CC7F7379-11E1-49E8-8A5B-282F98D0E197

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Nurdan BUĞDAY

Mühendis

Telefon No: (312) 258 85 97

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. MAHMUT TANAL'A AİT 7/32780 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

İklim değişikliğinin etkilerinin yoğun olarak hissedileceği Akdeniz iklim kuşağında yer alan ülkemizde büyüyen ekonomi ve artan üretimle tarımda, sanayide, enerjide, turizmde ve daha birçok sektörde suya olan ihtiyaç artmaktadır.

Bakanlığımızca 2016 yılında tamamlanan “İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi” ile iklim değişikliğinin tüm havzalarda yüzey ve yer altı sularına muhtemel etkisi tespit edilmiş ve gerekli uyum faaliyetleri belirlenmiştir.

Ülkemizde tüm sektörlerde suyun verimli kullanılması ve su verimliliği konusunda toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla 31.01.2023 tarihinde “Ulusal Su Verimliliği Seferberliği” başlatılmıştır.

Seferberlik kapsamında kentsel, endüstriyel ve tarımsal su verimliliğinin sağlanmasına ilişkin rehber dokümanlar hazırlanmış olup www.suverimliliği.gov.tr adresinden dokümanlara ulaşılabilir.

Tüm sektörlerde su verimliliği bilincinin oluşturulması ve farkındalık oluşturulması amacıyla ülke genelinde eğitim çalışmaları yürütülmektedir. Suyun verimli kullanılmasına ilişkin afişler ve reklam panoları hazırlanmış olup halkın farkındalığının sağlanması amacıyla ortak alanlarda sergilenmeye başlanılmıştır.

Su verimliliği seferberliğinin uygulanmasına yönelik 27.12.2024 tarihli ve 32765 sayılı Resmî Gazete’de “Su Verimliliği Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Mezkûr Yönetmelik ile sektörel su kullanımlarının izlenmesi, kayıt altına alınması, orantısız su kullanımlarının ve su kayıplarının azaltılması, ekosistemlerin ve su kaynaklarının korunarak her türlü su kullanımında verimliliğin sağlanması hedeflenmektedir.

Ulusal su verimliliği hedeflerinin ve stratejilerinin ortaya konulduğu “Değişen İklimle Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033)” hazırlanmıştır.

Planda, sektörel ve bireysel su kullanımlarında hedefler, stratejiler, eylemler ve sorumlu kurumlar belirlenmiştir. Ayrıca plan kapsamında tarımsal su kullanım verimliliğini artıran uygulamaların yaygınlaştırılmasıyla mevcut durumda %50 olan sulama randımanının 2030 yılına kadar %60, 2050 yılına kadar %65 seviyesine yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Bulduğumuz yüzyıl için yapılan iklim etki değerlendirmeleri, artan sıcaklıklar ve değişen yağış rejimi neticesinde tarımsal sulama, endüstri, kentsel ve turizm kullanımlarının hangi ölçüde artacağı ile ilgili olarak gelecek dönemlere ilişkin su ihtiyaçları projeksiyonları yapılmıştır.

Bakanlığımızca çevre, içme suyu, tarım, sanayi, hayvancılık, turizm vb. sektörlerin adil ve dengeli su paylaşımını sağlamak aynı zamanda su kullanımından elde edilecek faydayı en üst seviyeye çıkarmak amacıyla havza ve alt havza bazında Sektörel Su Tahsis Planları (SSTP) hazırlanmaktadır.

Şu ana kadar Seyhan, Gediz, Küçük Menderes, Konya, Akarçay, Burdur, Batı Akdeniz, Kuzey Ege, Büyük Menderes olmak üzere 9 havzada SSTP tamamlanmış ve yayımlanmıştır.

SSTP ile havza ve alt havza ölçeğinde her sektörün ihtiyacı olan suyun, ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan analiz edilerek planlanması yapılmaktadır. Bu çalışmalarda iklim değişikliği sebebiyle oluşabilecek kuraklık risklerine karşı normal durum ve 4 farklı kuraklık senaryosu (hafif kurak, orta kurak, şiddetli ve çok şiddetli kurak dönemler) ile geleceğe yönelik havzadaki

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

çevre, içme suyu, tarım, sanayi, hayvancılık, turizm gibi sektörlerin havza bazındaki su taleplerine uygun olarak su tahsis senaryoları hazırlanmakta ve su tahsis planlaması yapılmaktadır. İklim değişikliğinin tarımsal üretim ve gıda arzı üzerindeki etkileri değerlendirilmekte ve tarım sektöründeki riskler en aza indirilmektedir.

İklim değişikliğinin tarım sektörü üzerindeki olumsuz etkileri ise daha sıcak ve az yağışlı iklim koşulları, ekstrem meteorolojik olaylarda artış, su kaynaklarında azalma, kuraklık şiddetinde artış, su ve toprak kalitesinde bozulma ve biyolojik çeşitliliğin azalması gibi hususlar olarak sıralanmaktadır.

Bu bağlamda; Bakanlığımız koordinatörlüğünde ülkemiz şartlarına uygun 2008-2012, 2013-2017, 2018-2022 ve 2023-2027 dönemine ait Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.

Kuraklık risklerinin olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunması maksadıyla ülkemizdeki 25 nehir havzası için Kuraklık Yönetim Planları hazırlanmıştır.

Kuraklık Yönetim Planları kapsamında su kaynaklarımızın verimli kullanılması ve kuraklıklara karşı hazırlıklı olunmasına yönelik olarak belirlenen tedbirler aşağıda sıralanmaktadır.

- Sulama alanlarının rehabilitasyonu ve modern sulama sistemlerine geçilmesi,
- İçme ve kullanma suyu şebekelerindeki kayıp kaçakların azaltılması,
- Sanayi sektöründe kullanılan suyun geri kazanılması ve temiz üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması,
- Alternatif su kaynaklarının belirlenmesi,
- Gözlem ağının geliştirilmesi,
- Kullanılmış suların yeniden kullanımının sağlanması,
- Kuraklığa dayanıklı bitkisel ürünlerin artırılması,
- Kuraklığın ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması ve
- Kuraklık farkındalığının artırılması.

Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı'nın yol göstericiliğinde illerin kendi dinamiklerine ve özel koşullarına uygun olarak "İl Kuraklık Eylem Planı" oluşturulmuştur. İl Eylem Planı kapsamında; Vali başkanlığında ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile oluşturulan İl Kriz Merkezi kararlarıyla olası kuraklık ile ilgili tedbirler alınarak il bazında uygulanmaktadır.

Ayrıca "Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sisteminin Kurulması" çalışmalarına başlanmış olup 2027 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Bu sistemle kuraklık öncesinde tarım, içme suyu, turizm, sanayi gibi su kullanan sektörlerle gerekli uyarılar yapılarak kuraklık zararlarının en aza indirilmesi hedeflenmektedir.

IV. Tarım Orman Şûrası Sonuç Bildirgesi'nde de iklim değişikliği ve kuraklıkla ilgili hedefler yer almaktadır. Sonuç bildirgesinde; iklim değişikliği etkilerine dayanıklı yeni bitki çeşitlerinin ve hayvan ırklarının geliştirilmesi ile kuraklık ve aşırı hava olaylarına karşı erken uyarı ve dijital kuraklık izleme sisteminin kurulması kararları alınmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

İklim değişikliği kaynaklı risklerin etkilerini en aza indirmek için Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kapsamında yer alan “Köy Bazlı Verim Sigortası” ile kuru tarım alanlarında yetiştirilen buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, kırmızı mercimek, yeşil mercimek ve yağlık ayçiçeği ürünlerinde kuraklık, don, sıcak rüzgâr, sıcak hava dalgası, aşırı nem ve aşırı yağış risklerinden kaynaklı verim azalışları teminat altına alınmaktadır. Köy Bazlı Verim Sigortası kapsamında poliçede yazılı primin %70’i Devlet tarafından karşılanmaktadır.

Bakanlığımız tarafından su kısıtının belirlendiği bölgelerde, belirlenen kriterlere uygun üretim yapan üreticilerimizin Devlet Destekli Tarım Sigortası yaptırımları halinde; poliçe primi üzerinden %10 oranında “Su Kısıtı Desteği” indirimi uygulanmaktadır.

Tarım Sigortası Uygulamaları kapsamında; Şanlıurfa ilinde 2017-21.11.2025 tarihleri arasında toplam 260.102 dekar alan için 5.120 adet Köy Bazlı Verim Sigortası poliçesi düzenlenmiş ve üreticilere 139,8 milyon TL hasar tazminatı ödenmiştir.

Mardin Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 1. Kısım Şebeke İkmal İnşaatı işinin ihalesi yapılmış olup çalışmalar devam etmektedir.

Suruç Ovası Pompaj Sulaması, Şanlıurfa- Birecik Hobap Pompaj Sulaması, Şanlıurfa- Bozova Yaylak Ovası Ek Saha Sulaması, Şanlıurfa-Bozova Pompaj Sulaması 2. Kısım Şebeke 2. Ünite ve Şanlıurfa Hilvan Siverek Projesi Pompaj Sulaması projelerinin, proje çalışmaları tamamlanmış olup genel itibarıyla terfi yükseklikleri fazla olduğu için yatırım programına alınmamaktadır. GES projelerinin yapılmasıyla birlikte bu projeler de uygulanabilir hale gelecektir.

Bakanlığımızca, tarımsal üretimde suyun etkin ve verimli kullanılması amacıyla, 2800 sayılı “Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar” ve bu Karar kapsamında hazırlanan “Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (2021/7)” hükümleri doğrultusunda, modern basınçlı sulama sistemlerinin çiftçiler tarafından benimsenmesi ve yaygınlaşması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, 2025 yılında projeye esas hibe üst limiti 10.000.000 TL olarak belirlenmiş olup %50 oranında hibe desteği sağlanmaktadır.

Basınçlı sulama sistemleri hibe destekleri ile 2007 yılından itibaren Şanlıurfa iline 4.970 projeye 721.189,95 dekar alana toplam 182.439.875 TL hibe desteği verilmiştir.

Devlet Su İşleri (DSİ) 15. Bölge (Şanlıurfa) Müdürlüğümüz görev ve sorumluluk alanında bulunan sulamaların, 130.000 hektarı açık sistem, 178.000 hektarı kapalı sistemle sulanmaktadır. Toplam sulanan alanın %58’i kapalı sistemle sulanmaktadır.

DSİ 15. Bölge (Şanlıurfa) Müdürlüğümüzce şahıs dilekçesi, CİMER ve Jandarma Karakol Komutanlıkları tarafından bildirilen izinsiz (kaçak) su kuyularına yönelik gerekli incelemeler yapılmakta ve izinsiz inşa edildiği belirlenmiş su kuyuları ile ilgili idari işlem başlatılmaktadır.

2022-2025 yılları arasında DSİ 15. Bölge (Şanlıurfa) Müdürlüğümüzce tespit edilen kaçak kuyu sayısı 195 olup bu kişiler hakkında yasal süreç başlatılmıştır.

Kuraklıkla mücadele kapsamında, suyun tasarruflu kullanılması konusunda Sulama Birliklerince çalışmalar yapılmış, damlama ve yağmurlama sulamanın faydaları ile hacim esaslı tahakkukla su tasarrufunun yanında, ekonomik kazanç sağlanacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu kapsamında kurulmuş “Kamu Tüzel Kişiliğine” haiz sulama birliklerince; tesislerin işletme, bakım, onarım, yönetim ve yenileme hizmetlerinin yapılması, sulama suyunun hizmet sahasının mansap noktasına kadar akış güvenliğinin sağlanması, mevcut su potansiyeline göre gerçek ihtiyaçlar nispetinde mücbir bir sebep olmadıkça talep edilen suyun tüm birlik üyelerine ulaştırılmasının sağlanması, sulama sezonu içinde ortaya çıkabilecek arızaların sulamayı aksatmayacak ve su kullanıcılarını mağdur etmeyecek sürede giderilmesi, tarımsal konularda faaliyet gösteren kurumlarla iş birliği yaparak araştırma, geliştirme ve eğitim çalışmalarında bulunulması, tesisin geliştirilmesi ve yeni projeler yapılması gibi faydalar sunulmaktadır.

Sulama Birliği sahasında kalan ve sulama birliğine üye olarak birlikle sözleşme yapan üreticilerimize;

- Yağmurlama ve damla sulama indirimi %50’ye kadar,
- Kendi imkânları ile sulama yapanlara %50’ye kadar,
- İkinci ürün indirimi %20’ye kadar,
- Erken ödemeyi teşvik amacıyla erken ödemelerde TÜFE oranı kadar

indirim uygulanmaktadır.

6172 sayılı Kanun kapsamında sulama birlikleri her yıl en az bir kez Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz tarafından denetlenmektedir. Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Sayıştay tarafından da yıllık denetleme yapılmaktadır.

Denetimlerde birliklerin kurumsal yeterliliği değerlendirilmekte, tespit edilen eksiklikler raporlanarak gerekli düzeltici tedbirlerin alınması sağlanmaktadır.

Tarım politikalarının amaçları, ilkeleri ve öncelikleri doğrultusunda tarım sektörüyle ilgili politikaların planlanmasına yönelik 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 7’nci maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Bahse konu kanuni düzenlemeye istinaden “Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenlemeyle ürünlerin arz ve talep miktarı dikkate alınarak tarım havzası veya işletme bazında ürün veya ürün gruplarının en uygun yerde üretilmesi sağlanacak, ilin ekolojisine uygun ve suyu merkeze alan bir anlayış çerçevesinde oluşturulacak bitkisel üretim desende stratejik ürünler önceliklendirilecektir.

2025 üretim yılından itibaren uygulanacak yeni destekleme modelinde çiftçilerin temel, planlı üretim ve üretimi geliştirme desteklerinden yararlanabilmesi için münavebe kurallarına uyması gerekmektedir. Böylece ürünlere yönelik kısıtlama değil münavebe uygulaması getirilmiştir. Bu kapsamda; Çiftçilerin 2024 üretim yılında Çiftçi Kayıt Sisteminde (ÇKS) kayıtlı en son ürününden başlamak üzere, ilgili havzanın ürün çeşitliliğine göre kuruda 2’li münavebe, suluda 3’lü münavebe ve su kısıtı şartlarında 4’lü münavebe uygulanacaktır.

Yeni destekleme modelinde, tarımsal yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğu belirlenen 11 ilin 52 ilçesinde yer alan sulu tarım arazilerinde, ilgili üretim yılında Çiftçi Kayıt Sisteminde (ÇKS) kayıtlı arazilerde üretilen ve daha az su tüketen aspir, fiğ, nohut, mercimek, yem bezelyesi için 195 TL/da, arpa, buğday için 342 TL/da, yağlık ayçiçeği için 293 TL/da ilave olarak yeraltı su kısıtı desteği ödemesi yapılacaktır.

Ayrıca bu alanlarda ikinci ürün olarak soya üretilmesi durumunda, diğer ürün/üretimlerden tutarı yüksek olana yapılacak ödemeye ilave olarak, temel destek ödemesi yapılacaktır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Bakanlığımızca ülke genelinde yürütülen “Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi Projesi” kapsamında üretim planlaması ile uyumlu bir şekilde işlenmeyen, nadasa bırakılan veya işlemeli tarıma uygun olmayan arazilerin, uygun münavebe planı ve ekim yöntemleri uygulayarak stratejik ürünlerin üretiminde kullanılması, iklim değişikliğini dikkate alarak kuraklığa dayanıklı çeşitlerle hububat, baklagil ve yağlı tohumlu bitkilerin üretiminin geliştirilmesi sağlanmaktadır. Bu kapsamda Şanlıurfa iline 2025 yılında 16,4 milyon TL, kaynak tahsis edilmiştir.

Bakanlığımız Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Strateji ve Eylem Planı (2023-2027) çerçevesinde; İzleme Erken Uyarı ve Tahmin Komitesi ile Risk Değerlendirme Komitesinde aktif görev alan Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM), tarımsal kuraklık ile ilgili toplam 6 Tedbirde 26 adet araştırma projesi yürütmektedir.

İklim değişikliğine uyum kapsamında tarla bitkilerinde kuraklığa tolerant bitki olarak bugüne kadar 30 ekmeklik buğday (Örn; Bozkır, Taner ve Şehzade), 12 makarnalık buğday (Örn; Türköz) ve 19 arpa çeşidi (Örn; Ayrancı), 1 tritikale çeşidi (Özer), 2 yem bitkisi (Aksoyak ve Özcan macar fiğ), 4 aspir çeşidi (Linaz, Olas, Asol, Balcı) 4 pamuk çeşidi (Çerdo, Selçuk Bey, Volkan, BRN 974), 1 ketencil (Aslanbey), 6 tütün (Ege Özbaş, İzmir Özbaş, Akhisar 97, Canik, Sarıbağlar 407, Nail) toplamda 79 çeşit tescil edilerek üretimde yaklaşık %20 artış sağlanmıştır. Yıllık ortalama 5 yeni çeşidin tescil edilmesi hedeflenmektedir.